

Final rodó

GEMMA CASAMAJÓ

NARRATIVA

Flavia Company, *Negoci rodó*.
COLUMNA. Barcelona, 2005.

De cara i sense embuts. Així és com Flavia Company exposa i signa una contundent denúncia de les xacres del camp literari. Ho fa des de la ficció amb una narració que porta per títol *Negoci rodó* i que admet el substantiu de *nouvelle* i l'adjectiu de *satírica*: a mig camí entre el conte i la novel·la, aquesta és una novetat editorial no tan lleugera com pot aparentar en un primer esguard epidèrmic.

Després de *Ni tu, ni jo, ni ningú* (premi Documenta 1997) i *Melalcor* (2000), novel·les en què l'autora explorava el tema de l'amor més impulsiu des d'una òptica irònica, arriba aquest *Negoci rodó*, en què Flavia Company canvia de temàtica però no de registre. La ironia continua sent el recurs escollit.

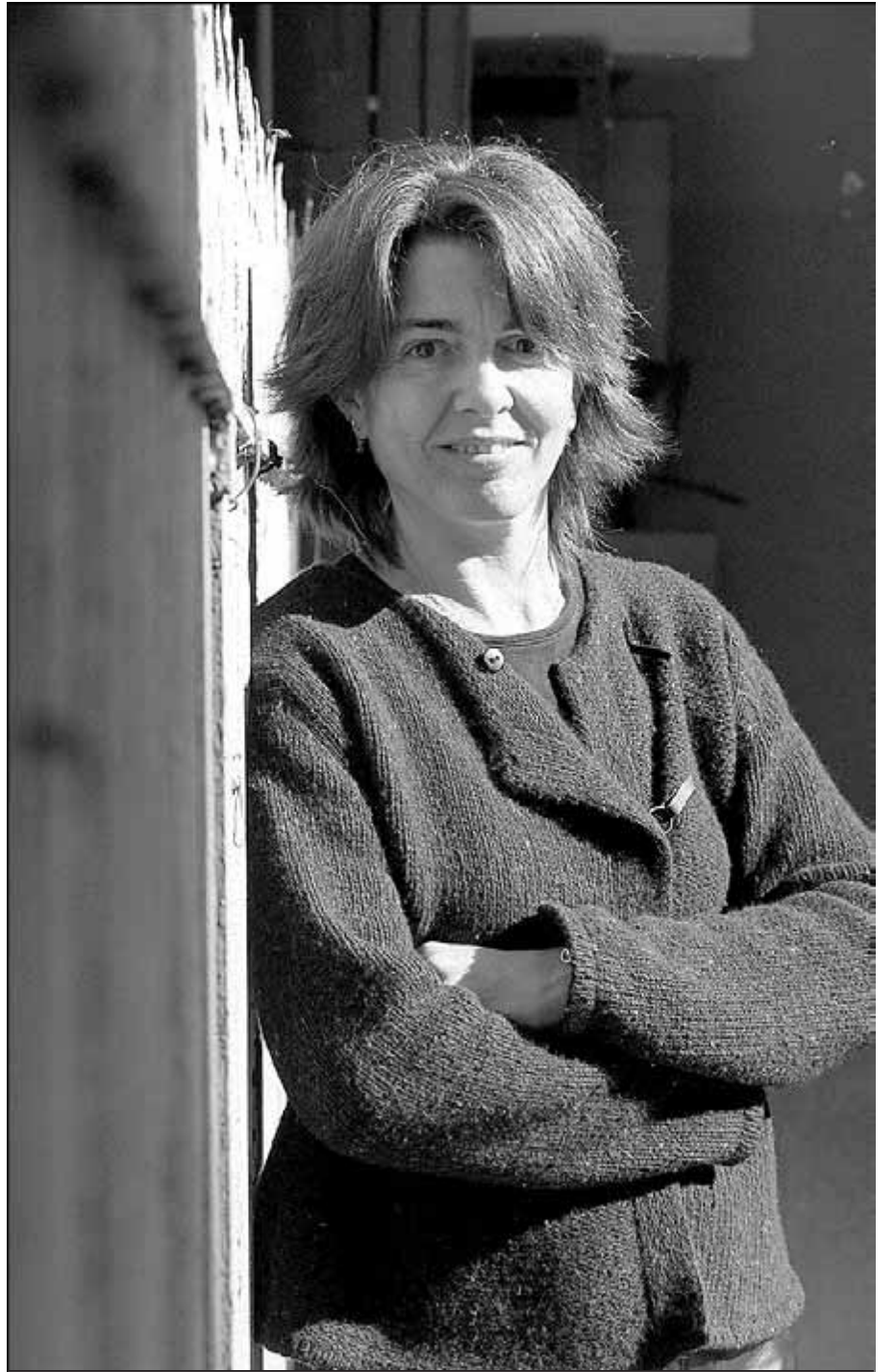
Amb aspecte baladrer i xisclador, la novel·la sembla vestida, d'entrada, amb la mateixa indumentària d'allò que esdevé el blanc de les seves crítiques. I amb una escriptura amable i bonhomiosa, la novel·la dibuixa i acolorix una sèrie de màscares que, en el transcurs del relat i de manera progressiva, es despinten, s'inclinen i finalment es desplomen. A través d'elles, Company posa al descobert l'aspecte mercantil que domina el sector literari denunciant com la literatura s'ha convertit en una mercaderia amb l'única funció d'entretenir. La protagonista de la *nouvelle*, l'Antònia, una empresària fracassada que decideix transmutar-se en escriptora amb el ple convenciment que per fer això ni li cal ni necessita vocació literària, xerroteja sobre com l'art només ha de

descarregar l'individu de la pesada seriositat del viure i del conèixer; xerroteja sobre els saraus literaris, els premis entossudits a no premiar la qualitat literària, i xerroteja sobre el desinterès de molts escriptors per la literatura i l'interès únicament per figurar i convertir-se en personatges públics. A través d'aquest personatge i del seu discurs –felicitacions per la versemblança en la construcció del punt de vista i de la veu narrativa–, Flavia Company dispara contra la perversió del sector editorial, la fama, l'èxit i la trivialització de l'art. Desmunta i desballesta aquesta visió del camp literari servint-se, precisament, de la ironia i de la sàtira.

UNA 'NOUVELLE' SATÍRICA

El grau de dissimulació que exigeix tota ironia per ser considerada com a tal es posa de manifest en aquest *Negoci rodó* a través de les diferents màscares alludides prèviament i que, a mesura que avança el relat, es multipliquen i es presenten amb més matisos. Company sap que l'ús de la ironia permet desautomatitzar certs clíxés tot obligant el lector a qüestionar-se, de nou i de cop, les idees que en el text s'exposen. Això és el que pretén l'autora i per aquest motiu planteja un suggestiu joc que es porta fins al final de la història i fins a les darreres conseqüències.

La mateixa construcció de la ficció és un dels motius als quals més s'alludeix al llarg de l'obra. En aquest sentit, interessa i escau, sobretot, la reflexió metanarrativa en què la protagonista recull totes les recomanacions que li han fet per tal de trobar una història que interessi. Així mateix, posa al descobert algunes mentides que disfressa de veritat, tot construint un relat amb diversos graus de ficció. També aconsegueix jugar a esbocinar la dicotomia realitat-ficció, tal com ja havíem vist en la presentació de *Ni tu, ni jo, ni ningú*.

CRISTINA CALDERER

FLAVIA COMPANY HA ESCRIT UNA SÀTIRA DEL MÓN EDITORIAL

George Eliot assegurava i avisava que els finals són els punts dèbils de la majoria d'autors. No hauria pogut dir el mateix del final de la darrera obra de Flavia Company. L'autora amassa primer i premia després un final rodó que confirma les virtuts de la novel·la

ahora que les incrementa i les acreix. "Era la Xaro, que quantes pàgines portava. Li he dit que 116, i que ja havia acabat, perquè trobo que això de posar el punt final deu ser com qual-sevol altra decisió a la vida, oi?, qüestió d'empenta".

NARRATIVA

Emmanuel Dongala, *Johnny Gos Rabiós*.
Traducció de Xavier Pàmies.
PAGÈS EDITORS. Lleida, 2005.

“Jo no sóc cap assassí, nena. Sóc soldat. A la guerra, les dones se les mata, se les crema i se les viola. És el que es fa. La guerra és això: matar. És així mateix. Però això no vol dir que sigui un vulgar assassí”. Així s'expressa Johnny Gos Rabiós, un adolescent congolès de 16 anys, que s'autodefineix com a "intel·lectual" i que, immers en un entorn de violència i de pèrdua total de la consciència humana, es dedica a violar, robar i massacrar en ple triomf de la rebel·lió a la qual serveix.

Onze anys després del brutal genocidi de Ruanda (abril del 1994), cruament explicat en cròniques periodístiques i en llibres com *La vida nua. Relats dels aiguamolls ruandesos*, del reporter del diari francès *Libération* Jean Hatzfeld, l'escriptor d'origen congolès Emmanuel Dongala (1941) posa al centre de la seva novel·la *Johnny Gos Rabiós* la problemàtica dels nens soldats i el drama que vi-

uen molts països d'Àfrica, colpits per guerres civils que estenen, inexorablement, la violència, el terror, la desesperació i la mort.

Dongala, que va abandonar el Congo a començaments de la guerra civil del 1998 i que és un autor conegut a França, compon una novel·la greu, dura, directa, però també lúcida i realista, que es converteix en una requisitòria contra l'horror que viuen molts països africans davant l'absoluta passivitat occidental i d'organitzacions internacionals com les Nacions Unides.

Víctima i botxí. Emmanuel Dongala –autor d'obres com ara *Els infants també neixen de les estrelles*, *El fuego de los orígenes* i *Jazz et vin de palme*– articula *Johnny Gos Rabiós* com una narració paral·lela i en primera persona dels seus dos personatges principals. En primer lloc, Johnny Gos Rabiós, un nen soldat que, a les ordres del general Giap i acompanyat d'altres milicians amb noms com

ara Idi Amin, Caiman, Rambo, Dos Caps i Chuck Norris, viola, saqueja i mata sense treva i amb el convenciment que la violència és tan real (o irreal) com la que apareix als films nord-americans. I en segon lloc, Laokolé (Lao), una noia de 16 anys que fuig del terror de les milícies amb el seu germà petit, Fofó, i que tragina en un carretó atrotinat la seva mare mutilada. Assetjada per l'avenç de les forces rebels buscarà aixopluc en un camp de refugiats de l'ACNUR, on la població civil quedarà abandonada a la seva sort després que s'hagi evacuat els súbdits occidentals.

LLIBRE COLPIDOR D'ESTIL ÀCIL

Dongala explica la tragèdia congoleesa des de l'òptica confrontada dels assetjadors-agressors i dels perseguits-massacrats. *Johnny Gos Rabiós* és un llibre colpidor que es pot recomanar per conèixer la dura realitat que viuen molts països africans i que apareix molt es-

poràdicament als mitjans de comunicació. Amb un estil àgil i una prosa contundent i clara, Emmanuel Dongala narra la violència i les brutalitats que pateix la població civil amb l'avenç dels rebels al barri de Kandahar de la capital, i la manca de protecció que reben dels organismes i les ambaixades occidentals. El poder de les armes i la barbàrie. Molts dels relats són horripilants: la violació de la presentadora de televisió Tanya Toyo (TT), l'assassinat de la Mélanie, la violació de la dona d'un alt funcionari congolès... "La gent és ben dolenta; no té cor", diuen, separadament, Johnny Gos Rabiós i la Laokolé als primers capítols del llibre.

Johnny Gos Rabiós és una novel·la de víctimes, de massacrats, que explica la traumàtica veritat de les guerres africanes i dels nens soldats, els quals, armats fins a les dents, estenen la por i la destrucció com si fos una mera pel·lícula de Rambo.

Amb tot, la novel·la d'Emmanuel Dongala és també un relat de supervivents i d'esperança. Com es pregunta Laokolé (que somnia amb l'astronauta africano-nord-americana Mae Jemison) en un moment del llibre: "Què fariem sense les estrelles?". Després d'una negra nit sempre acaba sortint el sol.

Víctima i botxí

DAVID CAMINADA